

Téerëe bíníyú unna yuloh ébrë yë në rë Kúnsëe

Unni yee daa unna bíníyú yulid ébrë yë në rë. Wa fi ébrë yë nék, daa wa bëy tali Abraham. Daa wa na wonuu yëwúddë bal. Tii bëe' bíní unna ra wonuy, gina yulid wa ra bal wonuy.

Unna nék, bëe' bíní wë rë, wad waa bíníyë yëwúddí nonu koy-yaayya filiḅ ngémë (1.1), yi fi yúhté bití húmú yedduute níi lahte na yi ngémí wë húmú talla' saata. Di néríssé wë íña húmú yeeddú wë rë, habra'i wa nda wa lahaat doole wa ham ngémí wë híin (5.11 níi 6.12).

Di wonte wa bití Kiristaa a Koope if a bëlgís, daa ri teeḃa' dee man Koope kah-kah ra (1.3), te bëewë ay ñee'ee díi na nda wa múc. Daa ri tah bëewë gémú rë mín leboh Koope, te ri kut daa ri Seeyohi gaana. Daa ri tah Koope pok yin has hanndal ki ḃani bëewë, bi gén bee húmú pok dí hanndal ki ḃani caacci wa ra (8.1-13).

Di wonte wa bití bal, wa yíp íllí wë Kiristaa na, wa tík nuffi wa dee mújë' rí kaa'a kaa'uu ri bëewë rë, wa ḃanti gooy, ḃanti yeddoh (12.2-3).

Di wonte wa :

- yíi lenke jébëlé jébél Kiristaa afi sarah waal yínë kut teempe waali yíníi baaha tosse bakaaddí yen ḃa (9.12-28),
- yíi lenke hawidḃa na húmú hawru caacci wa filoon ḃa (10.1-4),

- yii lenke caaccee ke wa húmú gémú rë (11.1-40),
- a yii lenke njiittée ké wë húmú waariyu wa Un Koope ra (13.7).

Bëyí fí jañi tééríi bee béeß ay ot bití hawidfa na húmú hawru caacci yen te yen na pagu ri níi a woteh ra mínéh hos bakaaf, ndaa Kiristaa jébélë' afi waal yínë kut teempe waali yíníi baaha hosse bakaafdi yen.

Dee wona' Koope yen na ra

¹ Filoon, Koope húmú ñeya' yonente ya na, di pagafdi bokaay wonte a caacci yen waal caak.

² Ndaa woteh, di jamanaa millë' bee ra, di ñeya' Koohi na wonte a yen. Di ñeya' Koy ki baa na sakke ëldúnë, di taniise di fi Koy ki baaha laha'te iña béeß.

³ Koy ki baa daa niiñi ndami Koope, te bani Koope if a bëlgís, daa ri teeßa' dee man Koope kah-kah ra. Daa ri ñeya' doolii uni, tahte iña ëldúnë béeß hom woteh. Te filoon fi bee yera' ri ñiini hosse bakaafda ra, di ín tookke sunaa-sun, hëbís Koope fa gaan doole ra, hompe ya'i ñamaa fi.

⁴ Di paa' ri malaaka ya béeß sun, tiya lah ri fii Koo ra, luka' bi wa ñaaha fap.

Dee luka' Koy ka malaaka ya gaan ña

⁵ Ndah nagajek, Koope wëndëy malaaka yínë sah unni yeh :

« Daa fu Koy so',
dala'te woteh

mi Boffu. »☆

Di wëndëy malaaka biti bal :

« *May hen baap dïi na,*

dï hen koy soo na. »☆

⁶ Te wola' rí koy ki saawi ëldúnë rë, dï won tih :

« *Malaaka yi Koope béeb yekun fïyí, sígímíd dï.*

»☆

⁷ Di yii lenke malaaka yi yaa na Koope wonte bitih :

« *Di pañke níi malaaka ya madu ngilaaw nen,*

dï pañke níi wa fi súrgë yí madu njaar-kíi nen. »☆

⁸ Ndaa di yii len Koohi na, dï won tih :

« *Nguur ku d'o fi Koope*

ay home na níi kiri fi kirih.

Fu kúdté bëewú kúrí júbpé,

⁹ *fu faha' yii hente júb kep,*

te fu wonay dara tooñ.

Yii baa daa tah so' mi Koope fu

mi tanis ro,

mi on d'o sos-keeñ,

mi túm rë díw heeñ af,

ndah fu génë' së' bëewë d'oni wa homu ra. »☆

¹⁰ Di wonte ri bal tih :

« *Dalaana, d'o fi Yíkëe daa fu sak feey fa,*

daa fu sak sun-Koo a ya'u.

¹¹ *Iñyaa béeb ay muuy,*

ndaa d'o fay home na faraah.

Wa ay yah

ti di na húlë' búub nen.

☆ 1:5 1.5 Saame Kañaa ya 2.7 ☆ 1:5 1.5 Saame 2 Samiyel 7.14

☆ 1:6 1.6 Saame Nérsí Kootaa 32.43 ☆ 1:7 1.7 Saame Kañaa ya

104.4 ☆ 1:9 1.9 Saame Kañaa ya 45.7-8

12 *Fay waa túlěńsě'
ti běyí túlěńsě' búub nen,
wa lofu ti di na lofuu yéré nen,
ndaa d'ó fi na lofiseeh
te fay pese peso níi kiri fi kirih. »**

13 Koope wěnděy malaaka bitih :
« Tooke hěbís sě', ya'i ñamaa fi so' dee
níi bín něy múi yíssée kaa'oh yu hen tíkée yí kottu
ra. »*

14 Wa fi malaaka ya, wa mbínéeffí lahuy bo'
faan. Koope hom wola' wa habra'i běewě nay
múcé rě.

2

Una na koma' múc dě

1 Yii baa daa tah yen warutee baatti ham unna
keluu yen d'a híin, nda yen banti múuy.

2 Yen yúhúté bití una húmú ñéyíd' Koope
malaaka ya na filoon ra kaah, te běewě kaa'uu
síkírěhí una, kaa'uute ñeyi na ra béeḅ, liilute
daana yeeliyuu wa ra.

3 Kon, yen kaa' síkírěhí una nay tahe yen múc
kah-kah raa, yen ay mínée múc daana díh ? Di fi
Yéésú-Yíkée daa d'ěbpí won yii lenke mújí bah.
Filoon fe, běewě keluu woni mújí baa ra wonute
yen bití d'i kaah.

4 Koope a faanaŋ fi paŋke i kawtéef gaan,
kimtaan a iñi éemilě'té, teeḅa'i bití iña wonu
wa ra kaah. Di teeḅa'te ri bal d'i iña ona' Ruuh-
Peseŋ, yee wora' ri dee faha' ri ri ra.

Yéésú daa mala liilu běewě Koope na ra

* **1:12 1.12** Saame Kaŋaa ya 102.26-28 * **1:13 1.13** Saame
Kaŋaa ya 110.1

⁵ Koope onay malaaka ya sañ-sañ sun fi ëldúnë fë nay aye fayu na wonu fun bee ra,

⁶ ndée bíníyúté bitih :

« *Ow daa yi nú dō fi Koope
fu na hel nuf dīi na ?*

Ow daa yi nú fu na tooppitoh ri ?

⁷ *Fu tíkké rí tígí fí yúhté bití
bani malaaka ya talluu teem,
fu béyídté rí,
fu líifídté rí ndam,*

⁸ *fu tíkké rí
dī paa'te iña béeb sun. »* ☆

Koope onte ow paa'te iña béeb sun. Kon Koope helay dara yii ow lahay sañ-sañ sun fi. Añcañ, woteh yen olute bití ow lahay sañ-sañ sun fi iña béeb doom.

⁹ Yee olu yen ra daa ri bití Yéesú húmú cépírúté yutuud dee rek, malaaka ya paa'uute ri sun. Ndaa leegi dī béyrúté, dī líifrúté a ndam ndah coono fa dey dī ní dī húlté rë. Daaha, naa'i keeñ Koope tahte Yéesú húlídté bëewë béeb.

¹⁰ Koope daa sak iña béeb te iña béeb homid dī. Te wad waro bití dī ñeya' coono fa dey Yéesú rë, pañ yee pañ ri dīi na ra ní dī fi Sëmlëhí bëewë béeb mit sëk. Daaha, Koope faha' bití ow caak hen koyyi, wa bok ndami.

¹¹ Dī fi Yéesú fë na ladil bëewë bakaad dī wa ra, a wa fi bëewí yaaha béeb daa boku Boffa yinë. Yii baa daa tah, dī sopaay dëekë'í wë koy-baappi

¹² ndah nagajek, dī wonte Koope bitih :
« *May teeë koy-baappi so' daa fu wah,*

mi kañ ro fii mboolo ma béeb. »☆

¹³ Yéésú wonte biti bal :

« *So' may tíké yaakaari so' béeb Koope na.* »

Di yii lenjke koy-baappi na dī wonte biti bal :

« *So' mi abeh, funi koyya tík Koope ya' so' ra.* »☆

¹⁴ Wa fi koyyi yaa nék, lahuu bo' faan a ñif. Yii baa daa tah dī fi Yéésú ac hente ow, lahte bo' faan a ñif nonte waa na nda ri húl, d'akaya' Seytaane fa lah sañ-sañ na bek ow húl rë.

¹⁵ Daaha, dī sēmlē'té bëewë húmú madu i ñaam nen pesi wa béeb rë, ndah neeha neehu wa kúl kē rë.

¹⁶ Yen olute biti dī ac sēmlē'í malaaka ya neh, dī ac sēmlē'í séttí Abraham.

¹⁷ Yii baa daa tah dī wadti ac hen ow ti koy-baappi nen, ñani wa man béeb nda ri hen seeyohi gaani wa, bi naa'te keeñ nūi naa', pokohite légéyíri Koope. Yaaha béeb, nda ri yera' ñiini tos bëewë, Koope baal wa bakaadfi wa.

¹⁸ Yéésú a faanañ fi, fahuute fiir, te ri ñeete coono. Kon, dī mín habra' bëyí nē fiirú.

3

Daa lukki yeeliyoh kañ hanndal ki Yéésú a Mëyis ?

¹ Koy-yaayyi yeh, kon don fa henu yi Koope ra, don fa dī dëek dën dë, yéelí Yéésú nē. Daa ri bëe' Koope wol ri ra te daa ri Seeyohi gaani ngémë na waariyu yen ra.

☆ **2:12 2.12** Saame Kañaa ya 22.23 ☆ **2:13 2.13** Saame Isayii 8.17-18

² Di húmú poka' Mëyiis légéyë déñéenú rí kúrí bëy faam Koope filoon, Yéesú poka' légéyë déñéen dí Koope ra ðaaha.

³ Ndaa nék Yéesú luk Mëyiis yeeliyoh kañ ti faam a bëe' tabah ri ra nen : bëe' tabah faam fa ra, daa luk faam fa yeeliyoh laas !

⁴ Faam fi faam béeb ow daa tabah ri, ndaa Koope daa tabah iña béeb.

⁵ Mëyiis húmú pokahte légéyë húmú déñéenú rí kúrí bëy faam Koope ra, ndaa ti súrgë nen kut, nda ri hen seedii yee nay wone Koope filoon fe ra.

⁶ Di fi Kiristaa nék, pokahte ndaa ti Koy nen, Koy ka tíkú sun fi bëy faam Koope, na ílíf wë rë. Yen fi yee nék, yen daa bëy faami hém yen ham híin te yen dama' yee yaakaaru yen ða ní lúsëenín.

Dee nay tahe ow non hílsëhë waayid Koope bëewí rë

⁷ Yii baa daa tah ðon waðti tík nuffon yee won Ruuh-Peseñ bee ra :

« Woteh fee Koo beh,
ðon keloh Un Koope,

⁸ ngënë súhrí keeññon ðon kaa' ñeyi na,
ti ði húmú kaa'uu caaccon ñeyi na filoon,
bee húmú homuu wa luufa,
na saamu olsohi Koope ra. »☆

⁹ Koope won tih :

« Caaccon húmú tíkúuté së' af,
saamute olsohi so'.

Añcañ, wa húmú tíkúté íllí wë sun fi iña pañ mi
ra

☆ 3:8 3.8 Saame Kañaa ya 95.7-8

¹⁰ *núi hente kíil sabay iniil (40).*

Yii baa daa tah keeñ so' húmú haay bëy jamanii bah,

mi won tih :

"Níbbí wë dékë' múuydí wë,

wa kaa'uute yúhí yee naha' mi ra."

¹¹ *Filib haayi keeñ so',*

mi añohte biti wa ii mëssí non hílsëhë húmú waayid' mi wa ra. »☆

¹² Kon koy-yaayyi yeh, lah mëytíi ! Ow yínë sah ñon na waray súh keeñ kaa' gém ní súugée Koope fa na pes ña.

¹³ « *Woteh fee Koo beh* » fa wonu Téerëe rë, daa lís ní a deh. Kon hém ñi gétëy rek, lah ënëntíi doole hanndal kon faraah, toñeh ow di ñon na yeris bakaad kúrëelëh rí ní ñi súhíl keeñi kaa' keloh Un Koope.

¹⁴ Nagajek, yen nonu Kiristaa na hém yen ham yaakaara húmú lahu yen dalaana ra híin ní lúsëenín.

¹⁵ Yen olute biti Téerëe won tih :

« Woteh fee Koo beh,

ñon keloh Un Koope,

ngënë súhrí keeññon ñon kaa' ñeyi na,

ti di húmú kaa'uu caacson ñeyi na filoon. »☆

¹⁶ Te sah bëewë húmú keluu Un Koope, kaa'uute ñeyi na ra, wa i wah ? Wa bëewë Mëyíis húmú dúhíd' wë béeb Ésip rë neh a ?

¹⁷ Bëewë keeñ Koope húmú haay wa kíil sabay iniil (40) ra, wa i wah ? Wa bëewë húmú bakaaru te húlú béeb luufa ra neh a ?

☆ **3:11 3:11** Saame Kañaa ya 95.9-11 ☆ **3:15 3:15** Saame Kañaa ya 95.7-8

¹⁸ Koope húmú añohte won tih : « *Wa ii mëssi non hílsëhë húmú waayid' mi wa ra.* »☆ Di húmú wona' i wah ? Di húmú wona' bëewë húmú kaa'uu ñee woni ra neh a ?

¹⁹ Daaha, yen olute biti caacci yen mínih haal gina nay waa hílsée koon ña, ndah kaa'a kaa'uu wa gém Koope na ra.

4

¹ Koope líssi ham gapa'a húmú gapa' ri biti yen mínú non hílsëhë húmú waayid' ñi yen ña. Kon mëytíi, toñeh ow di ñon na míllë' filoon níi noneh na.

² Yen lílute Uni Neba ti di húmú lílloo ri caacci yen koon nen. Wa fi yaa nék, lílloo wa una ra, lahay wa njiriñ, ndah lílloo wa ri ra, wa gémúy rí.

³ Yen fa gémú yee ra nék, yen ay non hílsëhë húmú waayid' ñi yen baa ra. Di húmú won na tih :

« *Filiñ haayi keeñ so',*

mi añohte biti wa ii mëssi non hílsëhë húmú waayid' mi wa ra. »☆

Koope wonte yii bah te añcañ hílsëhí bah, ñi húmú waayce ri níi wocce. Di waay ri na sak ri ëldúnë bín fë rë nínén.

⁴ Bíníyúté ílly filiñ Téerëe yii lenke bisi paana fa bitih : « *Bisi paana fa, Koope hílsë' légéyee ké rí saka' ri bëeb rë në.* »☆

☆ **3:18 3.18** Saame Kíní Bëy Israyel 14.1-35 ; Kañaa ya 95.11

☆ **4:3 4.3** Saame Kañaa ya 95.11 ☆ **4:4 4.4** Saame Dalaana 2.2

⁵ Koope wonaatte na bal, na won dī bitih : « *Wa ii mēssí non hílsēhē húmú waayid' mi wa ra.* »☆

⁶ Bēewē dēbúu liil Uni Neba ra, nonuy hílsēhē húmú waayid' wa Koope ra, ndah kaa'a kaa'uu waa ñee yee faha' Koope ra, ndaa i ow kay mínú nēe non.

⁷ Yii baa daa tah Koope habaat bis kay dēekē'té rí « *woteh fee Koo beh* ». I kíil dí kíil filoon fe, dī ñeya'te Dawit na wonte ti di keluu ron ri koon di yii lenke bisi baa ra won tih :

« *Woteh fee Koo beh,*

d'on keloh Un Koope,

ngēnē súhrí keeññon d'on kaa' ñeyi na. »☆

⁸ Yaha biti koon gina bek Yosuwe bēewē rē wa hílsúuté na koon, tin Koope woneh ban bis kay filoon fe.

⁹ Kon níi a dēh, Koope líssí ham biti bēewí ay hílsēh ti di húmú hílsē' rí bisi paana fa nen.

¹⁰ Bēyí fí non hílsēhē húmú waayid' Koope bēewí rē bēéβ, ay hílsēh légéyí ti di húmú hílsē' Koope légéyí nen.

¹¹ Kon, yen pagun bēéβ nék níi yen non hílsēhí bah. Hen daa raa, ow di yen na ii ñee kotti caacci yen, kaa' ñee yee faha' Koope ra ndín, dī keen.

¹² Un Koope ee pes dā, te ri lahte doole. Di luk jépílí koluu dahas kaañ. Di caga' keeñ tap coonaa, taaggila' nekē a yuh. Daa ri na teeβa' yii hom keeñ ow a iña na níβ bēe' rē.

☆ 4:5 4.5 Saame Kañaa ya 95.11 ☆ 4:7 4.7 Saame Kañaa ya 95.7-8

¹³ Dara ðapeeh Koope, iña béeb man yii hom ëssë nen ðii na, hente ngëey illí ði fa yen ay wone ri iña pagu yen, ði aattiya' yen ða.

Yéésú, Seeyohi gaana

¹⁴ Yen yúhuté biti yen lahute seeyohi gaani lahte doole, daa ri Yéésú Koy Koope. Di ín lappe sun ða, hompe fii Koope. Kon, yen habun ngémí yen híin.

¹⁵ Bee yen keenute ra, Seeyohi gaana lahuu yen ða na ot yen na yúh biti ow daa man ðaaha, ndah ði bok boko a yen ñeete fiiri mín ðii hen béeb, ndaa ði keenay bakaad.

¹⁶ Kon, yen ðanun lah dara yii sídúun yen, yen leboh Koope fa daa Buura na ona' mal ra, ði teeß yen naa'-keen, on yen mal. Hen ðaa raa, tígí misikaa ri béeb, ði ðúhíd yen na.

5

¹ Seeyoh gaan béeb tansuu filið fi bëewë, ði homid' wa fii Koope. Daa ri na jébël iña nay waa yeree sarah a yee nay waa hawre Koope nda wa baalu bakaadfi wa ra.

² Seeyoh gaan béeb yúh ðee na tilë' rí a bëewë yíih rë a yee múuyú rë, ndah ði fi baa ðal, ði na keen.

³ Keena na keen ði fi baa ra ðal, daa tah ði mínéh teem yera' sarahi ay baaluu bakaadfi bëewë kep, ndaa ði wadti yera' bi ay baaluu bakaadfi ði fi baa ðal.✧

⁴ Ow mínéh béyíd' afi níi fal afi seeyoh gaan, Koope kut daa na ðeekë' ti di ðeekë' rí Aaron nen.

✧ 5:3 5.3 Saame Tali Léwí 9.7

⁵ Kiristaa bal béyrëy afi falte afi seeyoh gaan,
Koope daa fal ri ri won tih :

« *Daa fu Koy so',
dala'te woteh
mi Boffu.* »☆

⁶ Koope wonte bal bitih :
« *Fu seeyoh ti Melkisedek*nen
nii kiri fi kirih.* »☆

⁷ Filiḅ pesi Kiristaa feey fi bee bééḅ, dī húmú
ḁaga' Koope fa daa mín dīi sēmlē' kúl kē rē
ḁaṇi misikke ñéerē' a muun,☆ wone ri sohle yi
te Koope tahte ḁaṇi ndah dī ñeete yee faha'
Koope ra. ⁸ Hena' Yéesú Koy Koope na níi, dī
ñeete coono, yoonte ñee yee faha' Koope ra.

⁹ Paga' Koope yee paṇ dī dīi na níi dī fi Yéesú
mitte sēk rē, dī hente Sēmlēhí bēewē na ñeyu
yee faha' ri ra, sēmlē'té wē níi kiri fi kirih.

¹⁰ Ahaṅkay, Koope daa fal ri seeyoh gaan ti
Melkisedek nen.

Yen yulid fii

¹¹ Fun lahute i yin caak, yi wonun fun ḁon sun
fi yii bah, ndaa poysiri ḁon wa ay kofeel ndah
yin yoobay haal affon.

¹² Don warutee maañci mín yēeddē' koon
ndaa tīgē homuu ron bee ra, ow daa wad ḁon
yēeddēt iña na ḁéḁúu yēeddē' filiḅ unni Koope

☆ **5:5 5.5** Saame Kañaa ya 2.7 * **5:6 5.6** *Melkisedek* : Daa
ri húmú buuri Salem. Di húmú seeyoh bal jamanii i Abraham.
Saame Dalaana 14.18-24. Iti fi tiyi daa ri : « Buuri jaammaa
». ☆ **5:6 5.6** Saame Kañaa ya 110.4 ☆ **5:7 5.7** Saame Maccēe
26.36-46 ; Marka 14.32-42 ; Lúkkē 22.39-46

ra. Don míníh ñam ñami yoobay hon doom. Don teyu bap ti baaker nen.

¹³ Bëyí fí líssí bap nék, deef dī líssí hen baaker, dī maanay doom. Kon, dī mínéh bíssë' yii júbpé a yii júbëy. ☆

¹⁴ Ñama yoobay hon dā nék, ay yeru bëewë maanu ra, wa fa dékúu saam yúh a bíssë' yii wunte a yii wuneh níi mínúté rë.

6

¹ Kon, yen helun iña débúu yëeddë' sun fi waali Kiristaa ra filoon, yen yulid fíi yen yoon iña wadti yëeddún bëyí maante te yulid Kiristaa na ra. Yen waruy wëegís yen wonaate iña débúu yen yoon bitih : bëewë warutee lof pesaḍ, súugëh pagadḍa na yeñ wa kúl kē rë, wa gém Koope.

² Yen waruy ñeyaata sun fi yii lenke bëtís, sun fi yii lenke di nay tikúu ow ya' dāgíru Koope, di yii lenke koloh búudé a di yii lenke yiin bis-këem.

³ Yen yuluun fíi, hém Koope ñéerë' nē.

⁴⁻⁶ Nagajek, bëewí helute ngémí wë wëegísúté pesada húmú homuu wa filoon ra, ow mínéh tah wa lofaat pesaḍ. Wa fi yah, níiñi Koope mëssée waa hawaan, Koope onte wa mal, wa nonute bëewë liilu Ruuh-Pesen ra bal, wa olute neba hom un Koope ra, wa yúhúté doolii nguur ka na ac fíi rë níi wocce, wa anti hel ngémí wë wa wëegís pesada húmú homuu wa filoon raa, ay made bití rek tih, wa daayaatu Koy Koope sun

☆ 5:13 5.13 Saame 1 Korente 3.2

fi kurwaha bëewë solsee ri nen, te wa pagiru ri affi wa.

⁷ Meey han mulaa na dékë' Koo toɓ níi iña sohu na ra non njiriñ yíkii rëe, Koope ay barkel meeyi bah.

⁸ Meeya paala yélúp a ñobitaan raa nék, deef dī lahay njiriñ te ii maañ sah Koope cuñ ri dī mǐllë' tam.

⁹ Don fi kooyyee ke fun fahuu fun yee ra, fun wonuute daa sah ndaa wëerté fun biti don madu a iña wonu sun fi meeya gén dë, yee na koma' múc dë.

¹⁰ Koope na pageh yii júbëy. Di ii hal iña pagu ron ra, ii hal dee fahuu ron ri ra. Don teebute ri biti don fahuute ri don na habruu bëewí te don lísúu wëe habra'.

¹¹ Fun fahuu biti nék, ow fi ow don na béeb sawoor ham hín ti daa nen níi lúsëenín ndín, dī liil yee húmú yaakaar ri ra níi mit sèk.

¹² Kon, ngënë heni bëewí dapasute, lah ñéyí kotti bëewë nay liile yee gapa' Koope ndah gémë gémú wë Koope a múñë mújú wë rë.

Gapa' yi Koope na nee'eh luuf

¹³ Na húmú gap Koope Abraham biti ay rii barkel ra, bi lahay bëyí luk dī fi Koope gaan níi dī añee tii bëyí baaha, dī fi Koope aña' tiyi a faanañ fi,

¹⁴ wonte ri biti ay rii *barkel nú tígí teem barkel, keñil tali nú keñil*.✧

¹⁵ Abraham hompe na seh, hampe na hín. Daaha, dī liilte yee húmú gap ri Koope ra.

¹⁶ Ow yahti añoñ raa, hom capa' tii bëyí luk ðii gaan te añoñi baa daa na ðúmël yee wonu bani bëe' rë.

¹⁷ Ti ðaaha nen, Koope faha' teeñi bëewë nay liile yee gapa' ri ra bití ði ii mëssí hon uni. Yii baa daa tah na húmú gapa' ri ra, ði añoñte tíkké sun.

¹⁸ Kon, yen olute bití lahte iñi ana yi mínéh ñak, yee fi yúhté bití Koope mínéh wëe won te ri pageh wa : daa wa gapa'a a añoñha. Yen fa heguu iña béeb ñda yen ham híin yaakaara gapu yen ða nék, iñi ana yi yaa onte yen doole níi on.

¹⁹ Yaakaari baaha man dúuñ dootaa nen wëer pesi yen. 'Di wëerté, híinté te ri haala' níi éñfi rídíi tígë sela níi sela ra.

²⁰ Yéesú këlléhté yen haalte tígí daaha, homíðte yen na, ði hente seeyoh gaan ti Melkisedek* nen níi kiri fi kirih.

7

Daa lukki gaan hanndal ki Melkisedek a Abraham ?

¹ Melkisedek* fi baaha húmú hente buuri Salem, hente seeyohi Koope fa sunaa-sun. Na húmú nimil Abraham faam bee ðaga' ri buurra ra, ði fi Melkisedek daa téebíleh ri, ðanñke ñda Koope barkel ri.

* **6:20 6.20 Melkisedek** : Daa ri húmú buuri Salem. Di húmú seeyoh ðal jamanii i Abraham. Saame Dalaana 14.18-24. Iti fi tiyi daa ri : « Buuri jaammaa ». * **7:1 7.1 Melkisedek** : Daa ri húmú buuri Salem. Di húmú seeyoh ðal jamanii i Abraham. Saame Dalaana 14.18-24. Iti fi tiyi daa ri : « Buuri jaammaa ».

² Iña ðeya' Abraham haa'a ra ðéeð woruun sabboo raa, wodi yínëe ði yedte ri Melkisedek. Iti fi tii Melkisedek daa ri buura júb rë. Di fi Melkisedek daa buuri Salem tíkké sun. Iti fi buuri Salem daa ri buuri jaammaa.✧

³ Lahay tígí bíníyúté filið Téerëe wonte biti bee daa yaafi, mbée bee daa boffi, mbée ði non tali díw. Lahay tígí bíníyúté ðal, wonte yii lenke ayi èldúnë, a yii lenke húlí. Di mëddúu a Koy Koope. Di seeyoh níi kiri fi kirih.

⁴ Èlí ðee hena' Melkisedek ow gaan ra ! Di fi Abraham sah, ði fi ciffi yen fi ðëy Israyel, iña ðeya' ri haa'a ra ðéeð woruun sabboo raa, wodi yínëe ði ðeðpe ri yedte Melkisedek.

⁵ Kootaa túuyë'té biti iña lahuu ðëy Israyel ra ðéeð woruun sabboo raa, seeyoh ya tali Léwí meel wa wodi yínëe, wa yeru wa.✧ Maanam, wodi yíníi bah, wa ay rií ðeyee koy-baappi wa na, te añcaŋ, wa fi koy-baappi yaaha ðal, wa séttí Abraham.

⁶ Melkisedek nék, húmú noneh tali Léwí, te añcaŋ, iña ðeya' Abraham haa'a ra, wodte na Melkisedek, ði fi Melkisedek ðagidte Abraham fa Koope gap ri ra.

⁷ Bëyí ðagid ow, luk ðëe' ðagiru ra hen ow gaan, baa wëerté.

⁸ Seeyoh ya tali Léwí yë fí yúhté biti yii lah koy-baappi wa ðéeð ay waa naa wod ra, ay húl ti ow ðéeð nen. Melkisedek fa fí yúhté biti nék iña ðeya' Abraham haa'a ra wodte ri na ra, filið téerëe ði habuu biti ee pes ða.

✧ 7:2 7.2 Saame Dalaana 14.17-20

✧ 7:5 7.5 Saame Kíní ðëy

Israyel 18.21

⁹ Ow mín won bitih, bëy tali Léwí yë na liilu wof ya' yi koy-baappi wa ra, worute Melkisedek ndah Abraham wofte Melkisedek.

¹⁰ Baa daa ri biti na wof Abraham Melkisedek ra, wuti deef Léwí límúy doom raa sah, dī ee geñii Abraham, ndah Abraham daa ciffi.

¹¹ Kootii Mëyíis yípëh sun fi légéyí bëy tali Léwí. Légéyí wë nék mínéh tah ow mit sèk. Légéyí wë mín tah ow mit sèk koon, seeyoh kay laheh. Seeyohi baa noneh bëy tali Aaron fa non tali Léwí rë, dī seeyoh ti Melkisedek koon nen.

¹² Tígí lofuun iña tap seeyoh a légéyí rë béëb, Kootaa wadtee lofu.

¹³ 'Bëe' wondu woni baa ra nék, noneh tali Léwí te lahay bëyí non tali hénídté seeyoh tígë na hawruu Koope ra.

¹⁴ Bëewë béëb yúhúté biti dī fi Yíkíi yen non tali Yudaa, ☆ te na won Mëyíis yii lenke seeyoh ya ra, dī capay tii tali bah.

Dee hena' Yéésú Seeyoh gaan da

¹⁵ Yee tah yii baa baatti lan af ra daa ri beh : seeyoh kay, bi mada' a Melkisedek acce.

¹⁶ Hena hen bëyí baa seeyoh ra nék, kolaay yee túuyë' Kootaa biti seeyoh ay kolee tali man nañam nen. 'Bëyí baa hen seeyoh af doolaa kola' pesa nay rii pese níi kiri fi kiri ra,

¹⁷ ndah nagajek, bíníyúté Téerëe bitih :
« *Fu seeyoh ti Melkisedek nen níi kiri fi kirih.* » ☆

¹⁸ Daaha, Kootaa déb rë tíkuté dín af biti dī lahay doole, lahay njiriñ.

19 Nagajek, Kootaa déb baa ra mësëy tah ow mit, ndaa yin kay acce hente yaakaari yen. Yaakaari baa gén Kootaa déb baa ra, te daa ri tah yen na lebuu Koope.

20 Te hena hen bëyí baa seeyoh ra, ñéerë' a añoh, ndaa hena henu bëy tali Léwí seeyoh ra, lahay añoh.

21 Na hen bëyí baa seeyoh ra, añuu añoo wonu tih :

« Koo-Yíkëe añohte te ri ii mëssí hon uni yee wona' ri bitih :

“Fu seeyoh níi kiri fi kirih.” »☆

22 Añohe baa daa tah Yéésú hen bëe' tah yen wëelíyëh yii hasa pok Koope hanndal ki yeni, te daa gén bee déb dë.

23 Bëewë ñeyu henute seeyoh ra húmú caaku caako níi, ndah bëyí fí húmú hen na seeyoh béeb maañ maañ ay húl, ow kay beë tígí.

24 Di fi Yéésú nék ay pese peso faraa. Kon ow kay ii beë tígí, di seeyoh níi kiri fi kirih.

25 Yii baa daa tah bëewë na ñee'uu díi na lebee Koope ra, dí mín wëe sëmlë' níi faw, ndah dí ee pes da faraa na dagid wa Koope.

26 Kon, Yéésú daa Seeyohi gaana wad' yen na ra. Di selate, mësëy pañ bos, lante, taa'aay dara a bakaaroh ya, te dí béyruté kúruté sunaa-sun.

27 Seeyoh yi gaanni kayya, yíilëe Koo béeb wa hawid' Koope. Wa débúu jébël hawri ay baaluu bakaaddi wa paay, wa anti jébël bi ay baaluu bakaaddi bëy gina. Di fi Yéésú nék sohlaay dí page yah, ndah dí jébël sarah waal yínë kut teempe waali yíníi baa faw, bee yera' ri ñíiní rë.

28 Bëewë henu seeyoh gaan ndah fala fal wa Kootaa ra, na keenu ndah wa i ow kut. 'Bëe' hen seeyoh gaan ndah haanja haan Koope búkí ańohte filoon fi bee tíkúu Kootaa ra nék, daa Koy ka Koope pań yee pań ri dıi na ní ri mitte sêk dee níi kiri fi kiri ra.

8

Yéésú-Kiristaa daa Seeyoha lukki gaan ɗa

¹ Yee lukki lah solo woni fun ra, daa ri beh : Yen lahuu Seeyohi gaani man ɗah, ti di wonuu fun don dı nen. 'Di ín tookke sunaa-sun hëbís Koope fa gaan doole ra, hompe ya'i ñamaa fi,

² na légéy filib tígí selaa. Tígí selii baaha, daa taantii Koo-Yíkëe kah-kah, bee rí yíp rí ndée ow neh ra.

³ Seeyoh gaan béeb tansu jébélí iña nay yeree bëewë sarah ra, a yee nay waa hawre Koope ra. Kon, bi yen bal wadtee lah yii nay rii jébélé sarah.

⁴ Di homa feey fi bee koon, tin dı lukki heneh seeyoh sah, ndah feey fa lahte seeyoh yi na jébélú sarah ya naha' Kootaa ra.

⁵ Wa fi seeyoh yi yaa légéyúu tígí selaa naam, ndaa tígí selii baaha netli tígí kah-kah fa hom sun-Koo ra kut, dı man sëegú nen dıi na. Na húmú waaya' Mëyiis yíbı taantii selaa ra, Koope húmú won ri tih : « *Yuguse iña béeb níi ri mada' a bee teeb mi ro sun fi ɗańa ra.* »[☆] ⁶ Légéyí seeyoha yeru Yéésú rë nék, luk bi seeyoh yi yaa lah solo fap. Ti ɗaaha nen, yii hasa pok Koope hanndal ki ɓani bëewë te Yéésú hom hanndal ka ra luk

☆ 8:5 8.5 Saame Kolohi koyyi Israyel Ésip 25.40

bee déb dë lah solo fap. Yee pok Koope baa ra
yípèh sun fi ñña gapa' ri ra, te ñña gapa' ri yaa ra
daa gén yee déb dë.

⁷ Yaha biti koon yee húmú pok Koope a
bëewée filoon dā lahay yii wonun na koon, tin
yii baaha nísíh nūi kay tíkëe.

⁸ Ndée nagajek, Koope húmú wonte affi bëewí
won tih :

« Sikírú ! So' mi Koo-Yíkëe, mi won tee :

ay lah jamanii,

may pok yin has

hanndal ki funi bëy Israyel

a funi bëy Yudaa.

⁹ Yii baa ii mada' a bee húmú pok mi hanndal ki
funi caacci wa filoon,

bee húmú haba' mi ya' yi wa,

mi dúhídté wë Ésíp rë.

Wa fi yaa húmú ñeyuy yee húmú pok mi baa ra,

daa tah so' mi dúhídté nuf so' waa na.

So' mi Yíkëe, mi won dāaha.

¹⁰ Filoon fi baaha,

yee nay mii poke

hanndal ki funi bëy Israyel ra,

daa ri beh :

may bek túuyë' yí së' affi wa,

mi bíní wë keeññi wa,

mi hen Koope fi wa,

wa hen bëewí së'.

So' mi Yíkëe, mi won dāaha.

¹¹ Bëewë béeb ay soo yúh !

Ii sohlil ow ëe ow waa na yëeddé moroomi.

Ii sohlil ow wone koy-yaafi tih :

“Yúhé Koo-Yíkëe !”

*Dala'te bee lukki hen kúkëy rë
núi bee lukki hen baha ra béeb ay soo yúh !*

*¹² May waa baal iñi bossa pagu wa ra,
te nuf so' ii payil bakaadfi wa. »**

¹³ Don ot Koope won ban pok yin has hanndal ki bani bëewë, deef bee déb rii pok hanndal ki wa ra bahate, te yii bahate, baha nui cohoɓ raa, ay yoobpi saañ waali.

9

Sarah ya déb dë a bee millë' rë

¹ Yee húmú débpi pok Koope hanndal ki bani bëewë rë, húmú ñéerë' a naha' yi won sun fi di nay jaamiyuu Koope. Húmú lahte tígí selate èldúnë bal, bi na jaamiyuu Koope.

² Tígí daaha húmú taantii lecsuu las ana : lasa déb dë yee na tíkúu lampaa ra daa húmú në a taabula na tíkúu mbúurëe në jébélú Koope sarah ra. Di húmú dëekúu « tígí selaa ». ³ Lasi yínëe hom filoon rídii ana fa*. Di húmú dëekúu « tígë sela nui sela ra ».

⁴ Íláy tamaa cuuraay, bi yugusuu úrís húmú non na. Wahandii Kootaa húmú fliɓ tígë sela nui sela baa ra, fliɓ a fëel fë béeb leefute úrís. Fliɓ wahandii baaha, peni tíbúu úrís, bi túmú

☆ **8:12 8.12** Saame Yérémi 31.31-34 * **9:3 9.3** *filoon rídii ana fa* : Taantaa laha' rídë ana : filoon rídëe déb dë wonuu « tígí selaa » filoon rídii ana fa wonuu « tígë sela nui sela ra ».

maan[†] a duudee ke Aaron jibis ra, a la' yi ana ya bíníyúu Kootaa ra, húmú në.

⁵ Lahte netalli mbínéeffí wonuu sérúbím[‡] húmú sun fi wahandaa, na teeḅuu bití ndami Koope aa daaha, paḅḅi wa wërsëhté sun fi tígë na baaluu bakaad' ra[§]. Wahtaa nay wonuun tikki fi iñyaa yínë yínë rë nék, bee neh.

⁶ Ti di wona' mi ri, iña bééḅ yugusuute ḁaaha. Faraah seeyoh ya haale lasa déḅ dë page légéyí wë.

⁷ Ndaa, seeyohi gaana kut daa na haal lasi ana fa, te kíilë bééḅ ḁi hom haala' na waal yínë kut, te ḁi na haaleh na te kúréh ñif ma nay jébélúu sarahi ay baaluu tooññi bani ḅëy gina yee paguy wa pëtíh rë.

⁸ Ruuh-Pesen teeḅa'te tígí daa bitih, hém lasa déḅ rë lís në rek, deef waala na saañ tígë sela níi sela ra kúnsëey doom.

⁹ Taantii baa nék daa maanam yee lah jamanee woteh bee ra. Baa daa ri bití sarah ya a hawidḁa na jébélú Koope daaha ra mínéh tah ḅëe' në jébél wë rë lah afi tookke níi took.

¹⁰ Wa naha' yi fí yúhté bití won sun yii lenke ñam a han a di nay paguu ḅukutoh ya aana, te wa teem iñi ëssë. Wa tíkú tíkë, nda ḅëewë ñee na na'-na' níi Koope lof wa tík yin kay.

[†] **9:4 9.4** *maan* : Wa peppi sewte, wa man pëndë miraa nen. Daa wa ñama húmú on Koope ḅëy Israyel koluu wa Ésip homute luufa níi hente kíil sabay iniil (40) ra. Saame Kolohi koyyi Israyel Ésip 16.32. [‡] **9:5 9.5** *sérúbím* : Wa i yin ti malaaka mbée raḅḅi lahuu kanam ow a paḅ, te homuu fii Koo. Saame Esekiyel 10.1-22. [§] **9:5 9.5** *tígë na baaluu bakaad' ra* : daa ri tígë na wisuu ñif ma ra.

¹¹ Ndaa leegi Kiristaa acce, dī fa seeyoh gaan ra, onte yen iñi wunna liilu yen woteh ra. 'Di ñeya' taantaa lukki lah solo te daa lukki ñee waal ra, bee ya' ow yugusay ri ra. Daa ri biti taantii baaha, dī yii ëldúnë fī bee neh.

¹² Haala' Kiristaa waal yínë kut tígë sela nīi sela teempe waali yínii baaha ra, dī jébëlëey sarah ñif sékét, a ñif yuuh fana. 'Di jébëlë' sarah ñif mi a faanañ fī, sëmlë'té yen faw.

¹³ Ti di wona' ri Kootaa, ñif sékét a ñif naal fana daa na wisu sun fī bëewë laduy ra. Wa na hawu téngë fana bal, tam dī nīi sooy, wa beb yeda wise sun fī bëewí yaaha. Te bukudi baaha teem faanni wa ëssë.

¹⁴ Laha'te dāaha raa kay, deef ñif mi Kiristaa daa lukki lah doole neh a ? Daa lukki lah doole kay ! Nagajek, Kiristaa daa saraha lahay síkkë rë, ñeya'te Ruuh-Peseñ fa ay home na faraah ra, yedte Koope afi. Ñif mi daa nay yen ladle pagadāa na húmú pagu yen, na yeñ yen kúl kë rë, affi yen took. Hen dāa raa, yen ay jaamiyoh Koope fa na pes dā.

Ñif mi Yéésú daa pokalsa' Koope a bëewë

¹⁵ Ñif mi yaa daa tah Kiristaa hen bëe' hom hanndal ki Koope a bëewë rë, di yii hasa pok Koope hanndal ki bani bëewë rë. 'Di fī Kiristaa húl tosi bëewë tooññee ke wa húmú tooñu wa filiñ jamanaa húmú poka' Koope yee dëb dīi pok hanndal ki bani wa ra. Hen dāa raa, wa fa Koope dëek wë rë mín liil iñi wunni ay home na nīi faw, yee húmú gap ri wa ra.

16 Ow won di nay woruu alal mi filoon fi húlí, bíní rí kéet rëe, faw lah yíi teeḃa' bití ðëyí baa húlté, alal ma anti woruu.

17 Kéedí baa nék, hom laha' njiriñ filoon fi húlí ðëe' kut, ndée hém ðëe' bíní rí rë líssí pes rek, dí ii lah njiriñ.

18 Yii baa daa tah yee húmú déḃúu poku ra sah, pokuu a ñif.

19 Bín fë, wona' Mëyíis túuyë' yë bééḃ fíi ðëewë bééḃ ti dee bíníyúu rí Kootaa nen níi wocce ra, dí ðeḃpe ñif i yuuh fana a ñif i sékét túmpé nè muluḃ, ðeḃpe ya' isop* líiwté nè lékít lum, bi yugusuu a fënúf har, sooppe ri ñif ma, na wis sun fi téerëe bíníyú Kootaa ra a sun fi ðëewë bééḃ,

20 won tih : « *Ñif mi yee daa yee ñeya' Koope pokke yee pok dí hanndal ki a ðon, túuy ðën ñeyi na ra.* »*

21 Ti ḁaaha nen ḃal, dí ðeḃpe na ñif ma wisse sun fi taantaa a sun fi iña na haanuu wa Koope ra bééḃ.

22 Di Kootaa, wonoh bití iña bééḃ hoñci bukutuu a ñif, te ñif yúfúy rek, deef bakaadfi ðëewë baaluy wa.

23 Kon netli iña hom sun-Koo ra daa wadti bukutuu ḁaa raa, iña hom sun-Koo ra wadtee sohla' sarahi daa gén.

24 Nagajek, Kiristaa haalay tígí selii ya' ow daa yugus ri, ndah tígí selaa ya' ow yugus ri baa ra, dí netli tígí selii kah-kah fa kut. Di haal sun-Koo sah-sah, te dí ín homidte yen fíi Koope ra leegi.

* 9:19 9.19 isop : Di tal gaawa kilik, mada' tal kúlḃúlúḃ. ☆ 9:20 9.20 Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíḃ 24.3-8

²⁵ Lahaa kíil bééß, seeyohi gaana haal tígë sela níi sela ra te ri haala' na a ñif mi henay yíi. Ndaa haala' Kiristaa sun-Koo ra, faraah neh dī yera' ñíiní.

²⁶ Lahaa ñaaha koon, dala'te sagi ëldúnë níi a ñeh, dī deya' coono waal caak. Ndaa lahaay ñaaha, ndah jamanu ya mǐllë' homu yen yee ra, Kiristaa feeñiyoh waal yínë kut teempe waali yíní baaha, yera'te ñíiní sarah, múkílté bakaad.

²⁷ Ow fi ow bééß ay húlée waal yínë kut, Koope aattiya' ri.

²⁸ Ti ñaaha nen, Kiristaa yera' ñíiní waal yínë kut teempe waali yíní baaha, nda ow caak baalu bakaad dī wa. Di ay feeñiyaat, ndaa waali yínë ii hen yíi lenke bakaad, dī ay feeñiyee sǐmlë'í bëewë na sehu nimili ra.

10

¹ Iña won kootii Mëyíis rë, sǐegú kut íñi wunna nay aye fayu ra, ndaa wa íñi wunni yaa neh. Yíi baa daa tah bëewë na fahuu lebohi Koope, lahaa kíil bééß wa jébël i hawid' te wa paguu yaa yínë faraah ra, Kootaa mínéh tah wa mit sǐk.

² Yaha biti bëewë në yeru Koope sarah yaa ra, bakaad dī wa lante na waal yínë kut teempe waali yíní baaha koon, tin wa hǐbǐih affi wa i bakaaroh te wa ii yeril Koope sarah koy yínë sah.

³ Wa kay, hawid' na hawru wa yaaha ra, lahaa kíil bééß hom nǐrsë' wë bakaad dī wa,

⁴ ndah nagajek, ñif naal fana mbée ñif sǐkét pe' mínéh hos bakaad.

⁵ Yíi baa daa tah na ac Kiristaa ëldúnë rë, won tih :

« *Fu saamay biti fu hawru,
fu saamay biti fu yeru sarah,
ndaa fu saamidte so' bo' faan.*

⁶ *Hawri ay tamu tamo nûi sooy nebaay ro,
yera' sarahi ay baaluu bakaad' nebaay ro bal.*

⁷ *Mi won do tígí daaha tih :*

Mi abee Koope !

*Mi ac pañi yee faha' fu ra ti di bíníyúu rí filiḅ
Téerëe rë nen. »☆*

⁸ *Di dala' woni bitih : « Fu saamay biti fu
hawru, fu saamay biti fu yeru sarah, fu saamay
hawidi ay tamu tamo nûi sooy, te fu saamay sarahi
ay baaluu bakaad', yínë sah nebaay ro na. » Di
wonte iñyaaha, te añcañ Kootaa daa naha' wa.*

⁹ *Di antee baat won tih : « Mi abee Koope ! Mi
ac pañi yee faha' fu ra. » Daaha, di níssé yee déḅ
dë, tíkké yin has.*

¹⁰ *Ñeya ñee Yéesú-Kiristaa yee faha' Koope,
yera'te faani, yera'te ñínií waal yínë kut teempe
waali yínii baaha ra, daa ladil yen.*

¹¹ *Seeyoh di seeyoh bééḅ, yíilëe Koo faraaḅ dī
yípëḅ légéyéré Koope, te ri déké' jébél saraha
ya yínë faraaḅ, yi fí yúhté biti ii mæssí mín hos
bakaad'.*

¹² *Di fi Kiristaa nék, jébélë' sarah waal yínë kut
teempe waali yínii baaha hosse bakaad'fi yen, te
ri ín tookke hëbís Koope ra, hompe ya'i ñamaa
fi,*

¹³ *na seh nûi bín nëy yíssíréé Koope kaa'oh yi
hen tíkëe yí kotti ra. »☆*

☆ **10:7 10.7** Saame Kañaa ya 40.7-9 ☆ **10:13 10.13** Saame Kañaa ya 110.1

¹⁴ Kon, Kiristaa jébëlë' sarah waal yínë kut, tahte bëewë dî ladîl wa ra mitute sêk nîi kiri fi kîrih.

¹⁵ Ruuh-Pesen wonte yen ri nîi lante bal. Di dala' woni bitih :

¹⁶ « *Koo-Yíkëe won tee :*

“Filoön fi baaha,

yee nay mii poke

hanndal ki funi wa ra

daa ri beh :

may bîní túuyë' yí sê' keeññi wa,

mi bek wa affi wa.” »☆

¹⁷ Di tíkké won tih :

« *Nuf so' ii payil bakaadî wa,*

ii payil tooññi wa. »☆

¹⁸ Koope baalte bëewë bakaadî wa raa kay, kon bëewë ii jébêlîl sarah hosaa bakaad.

Dee nay yen lebee Koope ra

¹⁹ Koy-yaayyi yeh, ñif ma yúf Yéesú rë onte yen sañ-sañi haaluun yen tígë sela nîi sela ra te yen sídíih nê dara.

²⁰ Di kúnsídté yen waal has, bi na tah ow pes, ñéyídté rí rídëe daa maanam faani ra.

²¹ Yen lahuu seeyohi gaani daa kélfii bëy faam Koope !

²² Ñif mi Kiristaa hosse keeññi yen yii bosî kaa' yen lah afi tookke, te yen boyute a mulii lante. Kon yen lebuun Koope yen yed dî keeññi yen, yen gém te yen ban naa lah nuf ana.

23 Yen ham yaakaara lahuu yen ða híin, bee na haagu yen búkkí yen yen na wonu ri ra, yen ðanti gooy ndah yíi gapa' Koope ðééð ði paŋ ri.

24 Yen níðún ði nay yen líkínéntée hanndal ki yen, nda yen faha' ow te yen paŋ yín wun.

25 Lahte ðéewí mokluy ayi ðeefa'i tee'a' ya na ðaguu yen Koope ra. Yen ðanun ñee kotti wa. Yen kay, yen onantuun doole hanndal ki yen, yen ðaat ðíi paŋ yen saye, ndah ðon olute biti bisa nay nimile Yíkée rë wullilay.

26 Yen fa yúhú kaaf ka níi yúh rë, yen faaliyuy kaaf ki baa yen bakaare pëtiñ rëe, ii lahil sarahi ay mín nís bakaadfi yah.

27 Lahaa ðaaha raa, yen ay tallee biti kay, yen took yen sehe a tíidi misikke yee nay yen kate bisa nay aattiyee Koope kaa'oh yi, ðek wa njaar mi kíi kě nay waa muuyle ra.

28 Ow kaa' ñee iña won kootii Mëyíis níi ow ana mbée ow éeyë seede ri raa, ðeyí baa ay hawu húl te ri ii yérmú koy yínë sah.

29 ðeyí baa henu ðaaha raa, ðée' wonay dara Koy Koope na, faaliyaay ñif ma ladil ri pok yee hanndal ki ðani Koope, na sol Ruuha na ona' mal ra, ðeyí baa ay henu ðíh ? Don yúhúté biti daani ðeyí baa nay lukee misik maan ?

30 Nagajek, yen yúhú ðée' won bitih :

« *Daa mi nay yíllíré, daa mi nay yínlé yíi paŋ ow ðal !* »✧

Bíníyúté Téerëe biti ðal :

« *Koo-Yíkée ay aattiya' ðéewí !* »✧

31 Mas ðée' nay keene ya' Koope fa na pes ða !

³² Nérsii yee húmú ñeyu ron filoon, bee hawaana' ron niiñi Koope ra, bee haaluu ron ngémë rë. Jamanii baaha, ñon lahute coono fi misikke ndaa ñon habute híin.

³³ Húmú hom níi rëe, ñon na solu fii bëewë bëeb, ñon moklu fii bëewë bëeb. Húmú hom níi rëe bal, ñon na habruu bëewë na moklu ti ñon nen ra.

³⁴ Don húmú bokute coono a bëewë téyú kasu ndah Yéesú rë. Alal mon húmú naafaa raa sah keeññon húmú sosa' na sosoo, ndah ñon húmú yúhúté bití ñon lahute alal ma gén dë, yi ii dúm níi kiri fi kirih.

³⁵ Kon, féhéyí níi ñon banti yeris yaakaaron, ndah daa ri nay tahe ñon liil waafi gaante.

³⁶ Don warun múñ mújë nda ñon pañ yee faha' Koope ra, ñon liil yee gapa' ri ra,

³⁷ ndah nagajek, bíníyúté Téerëe bitih :

« Tasse yutuud fii,

ii maañ sah,

bëe' nay aye ra

ay ac,

te leegi dī lahe deh. »☆

³⁸ Koope wonte bitih :

« Bëyí fī yéŋké bití ngém daa tah dī habuu bëyí júbpé,

bëyí baa ay pes*.

Di wëegís filoon raa nék,

keeñ so' ii sos dīi na. »☆

☆ **10:37 10:37** Saame Habakuk 2.3 * **10:38 10:38** Bëyí fī yéŋké bití ngém daa tah dī habuu bëyí júbpé, bëyí baa ay pes : Lahte bëewi habuu ri deh : Bëe' júb illí sè' rë, ay pessee ngém. ☆ **10:38 10:38** Saame Habakuk 2.4

³⁹ Yen nék, yen nënìh bëewë në wëegísú filoon nù saŋku ðeef wa na ra. Yen nonu bëewë gémú Koope ra, te yen ay múc.

11

Njiriñ ma hom ngém rë

¹ Iti fi gém Koope nék, daa ri bitih : yen bek affi yen biti yen ay liil yee yaakaaru yen ða, te wëer yen biti iña tíkúy yen ìl rë lahte kah-kah.

² Gémë húmú gémú caacci yen ra daa tah Koope seedeyid wa yin wun.

³ Gémë gémú yen ða daa tah yen yúh biti Un Koope daa sak iña béeb. Maanam, iña na tíkú yen ìl rë béeb dúhë' iña ow mínéh wëe tík ìl rë.

⁴ Gémë húmú gém Abeel ra daa tah ði jébël Koope sarahi gén bi Kayeñ. Ngémí baa daa tah, Koope taha' sarahi Abeel a ya' ana, seede biti ði bëyí júbpé. Ngémí baa daa tah ðal, húlë' Abeel nù, ði lís yen teeð nù a ðeh.✧

⁵ Gémë húmú gém Henok ra daa tah Koope kúð ðí sun nda ri ðanti ñee kúl kë. Ow ollilay ri, bi beð ri Koo kúdté rí hëbísí. Téerëe seedete biti balaa ði kúrú sun, ðeef keeñ Koope sosse ðii na.✧

⁶ Bëyí gémëy Koope keeñ Koo mínéh sos ðii na, ndah bëyí në saam lebohi Koope, wadtee gém biti Koope lahte te ði na waaf bëewë na saamu ri ra.

⁷ Gémë húmú gém Nowe ra daa tah wona' ri Koope yii na saañ lahe te ow tíkëy në ílí doom ra, ði helte nuf na, yugusse gaal gaan sëmlë'í ðani bëy faami. Daaha, ði teeða'te biti bëy ëldúnë

✧ 11:4 11.4 Saame Dalaana 4.3-10 ✧ 11:5 11.5 Saame Dalaana 5.24

homuy kaah, te Koope onte ri dī nonte bëewë júbú ndah ngémí wë rë.✠

⁸ Gémë húmú gém Abraham ra daa tah dëekë' rí Koope ra, dī ñeete woni Koope saañce gina nay rii one Koope dī laha' ri ra, te deef dī húmú yéeh tígë paa' gini baaha ra.

⁹ Ngémí baa daa tah, dī dék gina húmú gap ri Koope ra ti doha-ndéem nen. Di dékké filiḅ taanta, Isaak a Yakop ḅal dékúté filiḅ taanta ti dī nen. Wa fi yaa ḅal nonu yee gap wa Koope baa ra.✠

¹⁰ Di fi Abraham nék, húmú sehaaloh dégí gina yípëh tígë híin dë, gina níḅ Koope deé nay rii made, yíppé rí rë.

¹¹ Gémë húmú gém Saara ra daa tah húmú bitifa' ri ní dī gétte lah koy, Koope onte ri, dī lahte koy. Húmú wëerté rí bití Koope ay paṇ yee gapa' ri ra.✠

¹² Yii baa daa tah tali keñce ní keñ dúhë' ow yínë kut na, dī fi Abraham fa húmú leḅpe kotti kúl kë rë. Séttí caakute ní ti hulla sun nen, ti peppi feey fa tíñ kısı fë nen, yi ow mínéh wëe kín.✠

¹³ Bëewë míllúu yaa ra bëeb húlúu filiḅ ngémí wë. Wa líluy íñi wunna húmú gapa' Koope ra ndaa wa séenúté wë tígí wulte te keeññi wa sosse na. Wa haagute búkkí wë, wonute bití wa húmú i doha-ndéem, i baaboh kut feey fa.✠

✠ **11:7 11.7** Saame Dalaana 6.13-22 ✠ **11:9 11.9** Saame Dalaana 12.1-5 ; 23.4 ; 35.12, 27 ✠ **11:11 11.11** Saame Dalaana 18.11-14 ; 21.2 ✠ **11:12 11.12** Saame Dalaana 22.17 ✠ **11:13 11.13** Saame Dalaana 23.4 ; 1 Naabaa 29.15 ; Kañaa ya 39.13

14 Daaha, wa teeŋuute filiŋ woni baa nū lante bitih, wa saamu gini daa way rii lahee.

15 Nuffi wa hom gina dūhūu wē rē koon, tin dara kaa'eeh wa nimil na.

16 Wa kay hūmū saamu gini gēn bi wa, maanam bīn sun-Koo. Yii baa daa tah Koope soppaay biti wa dēekē' rī Koope fi wa, ndah dī waayidte wa gin.

17 Gēmē hūmū gēm Abraham ra daa tah na hūmū saam Koope olsohi ra, dī hūmū caŋ hawri Koope Isaak sarah. Di fa Koope hūmū gap ri ra, hūmū caŋke yera'i koohi sarah, koy ki yīnē kut, bee Koope hūmū won yii lenke dīi na,

18 na won dī bitih : « *Tala gap mi ro ra ay dūhēe Isaak na.* » ☆ 19 Nuf Abraham nék hūmū payte biti Koope wadtee lah doolii kēllē rī ow būudē. Daaha, Koope nimilidte ri koohi, man biti rek ti Isaak kēllū kēllē būudē nen. ☆

20 Gēmē hūmū gēm Isaak ra daa tah dī hūmū dāgid Yakop a Esawuu* nda Koope barkel wa filoon fe. ☆

21 Gēmē hūmū gēm Yakop ra daa tah leŋa' bisi ra, dī dāgid ow fi ow koyyi Suseef na bēēŋ ana. Di yīp duudi habaalohte, na jaamiyoh Koope. ☆

22 Gēmē hūmū gēm Suseef ra daa tah leŋa' bisi ra, dī won yii lenke dūhī bēy Israyel Ésip, te ri

☆ 11:18 11.18 Saame Dalaana 21.12 ☆ 11:19 11.19 Saame Dalaana 22.1-14 * 11:20 11.20 Esawuu : Di koy Isaak. Bani Yakop daa siis. Saame Dalaana 25.19-34 ; 26.34 nū 27.40. ☆ 11:20 11.20 Saame Dalaana 27.27-29, 39-40 ☆ 11:21 11.21 Saame Dalaana 48.1-20

wonte wa di nay waa hene yuh yi biti wa yahti saañ.✧

²³ Gémë húmú gémú yaafi Mëyíis a boffi ra daa tah límúu Mëyíis rë, wa ðapute ri céyín éeyë, ndah wa olute biti dī wunte te wa neehuy kootaa pok buura ra.

²⁴ Gémë húmú gém Mëyíis rë daa tah hena' ri gaan ða, dī kaa' bëyí dëekë' rí : « Koy koy ki belii buuri Ésíp ».

²⁵ Di ham biti rek tih, dī bok a bëewí Koope coono daa génël rí biti dī lahe pesi nebi ay pesu filið bakaad te neba ii maañ.

²⁶ Di ot biti dī solu, gén alal ma Ésíp bëeð fap. Di solu ti di soluu Buura Koo fal ri ac filoon fe ra daa génël rí, ndah dī tik nufi sun fi waafa nay aye fayu ra.

²⁷ Gémë húmú gém Mëyíis rë daa tah dī koloh Ésíp te neehéh biti keeñ buur haay ri. Di hampe híin man dī otte Koope fa ow mësëy ríi tik íl rë nen.

²⁸ Ngémí Mëyíis daa tah, dī cëgíd Feedi Paaga, naha'te leefi íllí faamma ñif nda loola na yah ra ðanti leð koyyi saawwi yaalli bëy Israyel.

²⁹ Gémë húmú gémú bëy Israyel ra daa tah na húusú wë kısı fí Bëhëerrë rë[†], wa ñeyu waal feey koron. Ndaa fahuu bëy Ésíp húus kısı fë ti wa nen ra, mulaa maabpe wa.✧

✧ **11:22 11.22** Saame Dalaana 50.24-25 ; Kolohi koyyi Israyel Ésíp 13.19 ✧ **11:24 11.24** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 2.2 ; 1.22 ; 2.10-12 † **11:29 11.29** *kısı fí Bëhëerrë rë* : Di gerek, biniyú ðeh : *kısı fí luuma.* ✧ **11:29 11.29** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 14.21-31

³⁰ Ngémí bëy Israyel daa tah wërúu wë Yéríkëe nîi hente bis paana ra, múirrí gina keen.☆

³¹ Gémë húmú gém belii tîlêhë hínú Rahap ra daa tah na hawu bëewë kaa'uu ñee yee faha' Koope húl rë, dî hawuy ndah yee taha' ri wolu-wolu ya húmú ayu kénsëhí gina tahi wunte faami ra.☆

³² May wonle yi dëh ? Mi lahlay jodi wonaa mi yii lenke Sedewon na, Barak, Samson, Yefte, Dawit, Samiyel a yii lenke yonente ya na.☆

³³ Gémë húmú gémú bëewí yaa ra daa tah wa ñan i gin, kúrúte bëewë kúrí júbpé, liilute yee húmú gapa' Koope ra. Ngémí wë daa tah, wa húmú téy búkkí gaynde ya,

³⁴ yímúte kii yí na húmú njaaroh, múcúte ya' bëewí nay waa hawe koon. Wa húmú bëewí mituy, wa míllúutée lah doole, wa henute jammaar haa'a, wa líkúte i soldaar kay.

³⁵ Lahte belebbi fí yúhté biti gémë gémú wë rë daa tah wa olute bëewí wë kèllúte búudé, wëegísírúte wë. Di filiḡ fi yaaha béeḡ, lahte bëewí mokluu mokloo nîi wa húl, ndah wa na fëhíih heli ngémí wë nda wa múc. Wa hom fahuu koloh búudé, wa lah pesi gén bee koluu wa ra.

³⁶ Lahte yi ñaawlute, fúurúte laraw, pokalsuute a nîh tiinj bekute kasu.

³⁷ Lahte yi tawu la' nîi húlúte, lahte yi pasu leelaa, a yi hawuu jépíl. Lahte yi yidéelúu

☆ **11:30 11:30** Saame Yosuwe 6.12-21 ☆ **11:31 11:31** Saame Yosuwe 2.1-21 ; 6.22-25 ☆ **11:32 11:32** Saame Lamanna 6.11 nîi 7.25 ; 4.1 nîi 5.31 ; 13.1 nîi 16.31 ; 11.1 nîi 12.7 ; 1 Samiyel 16.1 nîi 1 Buurra 2.11 ; 1 Samiyel 3.1-21

yídëelëe paye aye, te dëefa wa líkúun hun har mbée hun pe', lëhíh dara, moklu níi mokil, torohalu níi torohal.

³⁸ Añcañ, wa jombuyute biti koon sah wa pesuun ëldúnë fí beh. Wa homute na yídëelúu luufa, a danña, a killa, a ngaara yi nuñña na payu na ayu.

³⁹ Wa fi yaa béeb, gémë húmú gémú wë rë daa tah wa seedeyiru yin wun. Añcañ, wa liiluy yee gapa' Koope ra,

⁴⁰ ndah nagajek, dëef Koope húmú waayidte yen yee gén dë, te dī fahaay pañ yin waa na níi wa mit sèk te yen nēnīh nē.

12

Koope baap yen na

¹ Bëewí caakki seedeyute ngémí yen daa wërú yen neh a ? Kon yen ßal, yen tík iña kaa' yen saañ fii béeb rë dín, yen súugëh bakaad fa man níhí yooßpi lukañsa' kotti yen nen ra, te yen ham híin yen múkë níi yen lah tígë warun yen lah ra.

² Íllí yen yípëe Yéesú nē, dī fa cëgíd ngémë pañke yee pañ dī níi ngémí baa mitte sèk rë. Di tahte húl sun fi kurwaha te sídëey gacaa hom húlëdë man ðaa ra, ndah dī húmú yúhté biti yee nay sosle keeñi ra ín dīi seh fii rë. Leegi, dī ín tookke hëbís Koope ra, hompe ya'i ñamaa fi.☆

³ Ahañkay, tíkí nuffon dīi na ! Tíkí nuffon dëe mújë' rí kaa'a kaa'uu ri bakaaroh ya ra, nda ðon banti gooy ndín ðon yedðoh.

☆ 12:2 12.2 Saame Kañaa ya 110.1

⁴ Don haa'uute a bakaaf naam, ndaa don habuy na hiin nû ñinnën teempe na doom,

⁵ te don fa na dëekúu koyyi Koope ra, don halute yee húmú líkínú ron bitih :

« *Do fi koy so',*

Koo-Yíkëe wone doo na tíké rë waal,
ngana heef woni !

Di wone afu,

ngana gooy !

⁶ *Di fi Yíkëe hom tíkë' bëyí ri faha'te ri waal,*
te ri hawsa' bëyí hente koy dñi na. »✧

⁷ Lah mújì coono ya na deyu don da, ndah Koope ñeya' waa na tígí ron waal ti bëyí tík koyyi waal nen. Lahte koy ki boffi na tíkéh rí waal a ?

⁸ Don tíkúy waal ti di na tíkúu koyyi béeb waal rek, deef don koyyi píyúu waal ndée don koyyi neh.

⁹ Nérsíi bitih, baappa límú yen feey fi bee ra, na húmú wonu yen na tíké yen waal, te yen húmú onute wa cér. Kon lah Boffee ke yen sun-Koo raa, yen ay lukee ñee woni nda yen pes neh a ?

¹⁰ Baappi yen húmú tíkuté yen waal, ndaa laha' tígí teem dñi dee rek, te wa húmú paguu ri dee oluu wa ri ra kep. Ndaa Koope tík yen waal faha'i yee gén yen na, yen hen bëewí selayute ti dñi nen.

¹¹ Ow yahti yen tík waal raa, yen na yípíh ríi haba' yii ay koma' sos-keeñ, dñi hom misika' yen misikoo. Ndaa tíl nû rëe, bëewë nē tíkú waal ti daa nen ra, jaamma a júb daa na púlëh waa na.

Iña mit hel nuf ra

12 Kon ðon fa moku níi ya' yon ɲooya', kotton kaa' ra, hëbí híin,

13 ðon saamidɔ kotton waali wunte, nda bëewë kotti wa nebay ra banti mugiyoh, ndaa wa wahun waho.

14 Pëgí bëéɓ ðon lah jaamma a bëewë bëéɓ te ðon lan pesaɗ. Henay bah, ow yínë sah ii ot Yíkëe.

15 Mëytii ɓal, nda ow yínë sah ðon na banti súugëh mala nay rii liile Koope na ra. Ow yínë sah ðon na ɓanay mada' a kilki límë' koyyi haayte, haaya ñogol bëewë níi kaɗ i ow kay caak.

16 Ow yínë sah ðon na ɓanay paɲ yii tappe njaaliyoh bëéɓ mbée oneh yii kola' Koope na cér ti Esawuu* nen, ɗi fa af ñam kut tah ri lofra' tígí saaw ki ra.

17 Don yúhúté bitih, húmú faha' ri filoon fe biti boffa ɗagidɔ ɗi nda Koope barkel ri yedɔ di tígí saaw ka ra, boffa tahay. Di húmú yefohte na lëelí misikke sah na saam biti boffa ɗagidɔ ɗi, ndaa foɲa húmú mínéh yin na.☆

18 Na lebuu ðon Koope ra, ðon lebuuy ɗaɲi ow mín nëe leɓ a ya' ti bëy Israyel filoon koon nen. Wa fi yaa húmú homu hëbís ɗaɲi na njaaroh, ñëerë'té a húuh a ñúus a ngilaaw gaan.

19 Wa keltuute ɓal un kúlúɓ kí lúuɓpé, keltuute uni na won. Keluu wa una ra, wa na ɗagu biti una teem daaha,☆

* **12:16 12.16**Esawuu : Di koy Isaak. Bani Yakop daa siis. Saame Dalaana 24.25-26. ☆ **12:17 12.17** Saame Dalaana 25.29-34 ; 27.30-40 ☆ **12:19 12.19** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésip 19.16-22

²⁰ ndah wa húmú kaañuy keloh yee won una ra bitih : « *Bëyí leboh dan̄a ay tawu la' n̄í húl, hena ow mbée rab béeb ay henu d̄aaha.* »☆

²¹ Yaa olu wa baa ra, tíitdē' tíitdēe n̄í tahte Mëyíis won tih : « *Mi títté n̄í mi na saak !* »☆

²² Don nék, don lebuute dan̄i Siyon, tígē hom gin Koope fa na pes d̄a, daa ri Yerusaleem fa hom sun-Koo ra. Don lebuute malaaka yi ow yéeh daa teyu wa caak tee'uute daaha, cēgírúté ndaje.

²³ Don lebuute goomali bëewē Koope haba' wa koyyi saawwi ra, wa fa tii yi wa bíníyú sun-Koo ra. Don lebuute Koope fa na aattiya' bëewē béeb rē. Don lebuute coonaa yi bëewē júbú te Koope pañ yee pañ ri waa na n̄í wa mitute sēk rē.

²⁴ Don lebuute Yéesú fē hom hanndal ki Koope a bëewē di yii hasa pok Koope hanndal ki bani bëewē rē, don lebuute ñif mee ke ri yúf rí bukudi yen ra. Te yee teeba' ñif mi yaa ra gén yee teeβ yen ñif mi Abeel ra.☆

²⁵ Kon, mëytíi ! Ngënë kēe'íi síkírēhí bëe' na won don na ra, ndah hém caaccee ke yen húmú kaa'uu síkírēhí bëe' na húmú won waa na èldúnē rē múcúy daana raa, assumaa yen neh, bití yen kaa' síkírēhí bëe' na won a yen sun-Koo ra.

²⁶ Di fi Koope, uni húmú hégíycé feey fa filoon, ndaa leegi d̄í gappe yen won tih : « *May hégíy feey fa waal kay te ay teye waali yíní baaha. Mii hégíy feey fa don, may hégíy sun-Koo bal.* »☆

☆ **12:20 12.20** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 19.12-13 ☆ **12:21**

12.21 Saame Nérsí Kootaa 9.19 ☆ **12:24 12.24** Saame Dalaana

4.10 ☆ **12:26 12.26** Saame Aase 2.6

²⁷ « *Waal kay* » fa na won dī baa ra, daa teeɓa' bitɪ iña mín hégiyú ndah wa saku sako ra béeb ay hégiyú wa muuy, nda iña mínéh hégiyú rē tas faw.

²⁸ Yen ay liil nguur ki mínéh hégiyú rēe kay, kon yen sīmún Koope. Yen jaamiyun ri yen ñee yee faha' ri ra, yen on ri cér,

²⁹ ndah Koope fi yen man kí kí na muuyil nen. ☆

13

¹ Di fahantuu ron hanndal kon, lah pési daaha ti i koy-yaay nen.

² Lah héní bëewí mínuté haneel, ndah mín haneel daa tah lahte bëewí tooppituute i malaaka te wa yíh bitɪ koon wa i malaaka.

³ Lah héli nuf bëewë téyú kasu ra man bitɪ ɗoni wa daa boku téyuté nen, ɗon hel nuf bëewë na moklu ra man bitɪ ɗoni wa boku mokla nen.

⁴ Ow fi ow ɗon na béeb ñeya yee wonu di yii lenke kood ɗa : yaal teya beleɓi na, beleɓ teem yaali na ndah Koope ay keen sun fi bëewë na njaaliyuu ra a sun fi bëewë na pagu yii tappe njaaliyoh ra béeb.

⁵ Ngënë héní bëewí gémuté hélíis, iña lahuu ron ra doya ron, ndah Koo a faanañ fi won tih :
« *Mii roo mëssí yeris,*
mii roo mëssí hel ! » ☆

⁶ Yii baa daa tah yen kaañ won bitih :
« *Yíkëe daa hílípëhí sē',*
mí sídëey yin !

Ow mín yi soo na ? »☆

⁷ Nérsii njiittée ké ron húmú waariyu ron Un Koope ra, don nérsèh dee na húmú pesuu wa a dee millúu wë rë, don gém ti dee húmú gémúu wë rë nen.

⁸ Yéésú-Kiristaa na lofiseeh. Di man dī aa, dī man daaha woteh te dī ay made daaha nīi kiri fi kirih.

⁹ Ngënë mēsii tah ow múuydé ron a yēeddē' yī caakki bokuuy dara a ngémí yen. Nagajek, yee wun da daa ri biti doolaa nay yen liile keeññi yen da, yen liiluun dī mali Koope, ndaa woni won yii lenke ñam neh. Woni won yii lenke ñam lahray bëewë na ñeyu na ra njiriñ dalaa.

¹⁰ Yen lahute ílý hawraa, bi seeyoh yi taantii Koope waruy naa ñam sarah ya jébélúu nē rë.

¹¹ Seeyohi gaana hom kúrë' ñif mī júrë hawu ra tígë sela nīi sela ra, nda ri jébél saraha na baaluu bakaad da, ndaa bo' fa hom dúhrúu dúhrëe nīi wuloh dala, tamu daaha.

¹² Yii baa daa tah bal Yéésú húmú dúhrú nīi wulohte gina hawute húl daaha, nda dī fi Yéésú ladil bëewë a ñif mī.

¹³ Kon, yen deefid dī daaha, yen solu ti dī nen,

¹⁴ ndah feey fi beh, yen lahuy na gini ay home nīi kiri fi kirih, yen saamu bee nay aye fīi rë.

¹⁵ Kon, yen ñee'uun Yéésú nē, faraaah yen jébélé sarahi ay kañuu Koope. Maanam, yen haagun búkkí yen yen won biti daa ri Yíkëe.

¹⁶ Lah héní bëewí paguu yin wun faraaah te don habranta' hanndal kon, ndah sarah ya man daa ra daa neba' Koope.

¹⁷ Lah ñéyí woni njíttën, don page yee fahuu wa ra, ndah daa wa na níirú ron, te fayu wa ay won Koope iña pagiru wa don ra. Kon, lah ñéyí yee fahuu wa ra nda wa mín paŋ légéyí wë a keeñi sosse. Henay bah, keeññi wa ii naa sos, te baa ii ron lahiɗ njiriñ dalaa.

¹⁸ Wëerté fun biti affi fun tookke, ndah fun saamuu paŋ yii wunte faraa. Kon lah d'égíri fun !

¹⁹ Yee luk mi ron ñaŋ ra daa ri biti don ñagid so', nda mi nimiliru don na ñee luka' ri gaaw ra.

Takoha

²⁰ Koope fa na ona' jaamma ra kélídté Yéésú Yíkíi yen búudé. Di ñeya' ñif mi Yéésú pokke yee pok d'í hanndal ki ñani bëewë faraa ra. Daaha, Yéésú hente níiréhí gaani yen.

²¹ Di fi Koope ona ron doolii paguun ron yin wun bééɓ, nda don ñee yee faha' ri ra. Di ñeya Yéésú-Kiristaa na paŋ yee faha' ri yen na ra. Di fi Yéésú-Kiristaa laha ndam dee níi kiri fi kiritih ! Démiin !

²² Koy-yaayyi yeh, don ot mi bíní ron unni yeh, faha'i oni ron doole. Kon mi ñaŋ don biti don bek wa keeññon, ndah wa utay.

²³ Yúhí biti ɓal koy-yaafi yen Timoote dúhté kasaa. Di teelti lah soo na ñee raa, mi yahti ac yérën, funi ay ñéerë'.

²⁴ Lah wëddí së' njíttën a bëewí Koope ya bééɓ ! Koy-yaayya dékú Itali ra na woduu ron !

²⁵ Koope líhë rën bééɓ mal !

Séréel Ndút: Unni Koope

Ndut: Séréel Ndút: Unni Koope (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndut)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source
files dated 16 May 2025

a3a1238b-9393-5875-a4c5-1d3f38537bfe